

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О НАРОДНОЈ БАНЦИ СРБИЈЕ

Члан 1.

У Закону о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - др. закон, 44/2010 и 76/2012), у члану 4. тачка 6), речи: "послова лизинга" замењују се речима: "послова финансијског лизинга", а речи: "којим се уређује лизинг" - речима: "којим се уређује финансијски лизинг".

После тачке 6) додаје се тачка 6а), која гласи:

"6а) обавља послове заштите права и интереса корисника услуга које пружају банке, даваоци финансијског лизинга, друштва за осигурање и друштва за управљање добровољним пензијским фондовима, у складу са законом;"

У тачки 9), после речи: "са иностранством" додају се запета и речи: "у складу са законом".

Члан 2.

Члан 6. мења се и гласи:

"Члан 6.

Народна банка Србије има статут (у даљем тексту: Статут), који се објављује у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 3.

У члану 7. став 2, речи: "Статутом Народне банке Србије" замењују се речју: "Статутом".

Члан 4.

Члан 8. мења се и гласи:

"Члан 8.

У саставу Народне банке Србије послује специјализована организација под називом: Народна банка Србије - Завод за израду новчаница и кованог новца - Топчидер, која израђује новчанице и ковани новац и обавља друге послове утврђене законом и Статутом."

Члан 5.

У члану 20, став 6. мења се и гласи:

"Повезано лице, у смислу ст. 3. и 5. овог члана, има значење утврђено у закону којим се уређује спречавање сукоба интереса при вршењу јавних функција."

Члан 6.

У члану 21, после става 2. додаје се нови став 3, који гласи:

"Ако вицегувернеру престане функција пре истека мандата, нови вицегувернер бира се на период до истека мандата вицегувернера коме је функција престала."

Досадашњи ст. од 3. до 5. постају ст. од 4. до 6.

Члан 7.

У члану 22, после става 2. додаје се нови став 3, који гласи:

"Ако члану Савета функција престане пре истека мандата, нови члан Савета бира се на период до истека мандата члана Савета коме је функција престала."

Досадашњи ст. од 3. до 5. постају ст. од 4. до 6.

Члан 8.

У члану 26. додаје се став 2, који гласи:

"Ако функционеру Народне банке Србије функција престане пре истека мандата, нови функционер бира се у року од 90 дана од дана престанка функције."

Члан 9.

У члану 27. став 2, речи: "шест месеци" замењују се речима: "истеком 90 дана".

Члан 10.

У члану 28, после става 7. додаје се став 8, који гласи:

"Против одлуке о разрешењу, функционер Народне банке Србије има право жалбе Уставном суду, с тим да изјављена жалба искључује право на подношење уставне жалбе."

Члан 11.

У члану 73, став 3. мења се и гласи:

"Гувернер доноси акте о прибављању и коришћењу имовине из става 1. овог члана, као и о управљању и располагању том имовином, осим о отуђењу непокретних ствари."

Члан 12.

Председник и чланови Савета гувернера Народне банке Србије, као и директор Управе за надзор над финансијским институцијама, изабраће се у складу са овим законом у року од 30 дана од дана ступања на снагу тог закона.

Члан 13.

Након истека мандата вицегувернера Народне банке Србије изабраних до дана ступања на снагу овог закона, код првог следећег избора један вицегувернер бираће се на период од четири године, други на три године а остали на две године.

Ако вицегувернеру Народне банке Србије изабраном у складу са ставом 1. овог члана функција престане пре истека мандата, нови вицегувернер бираће се на период до истека мандата вицегувернера коме је функција престала.

Код првог избора директора Управе за надзор над финансијским институцијама у складу са овим законом, директор Управе бираће се на период од пет година.

Код првог избора чланова Савета гувернера Народне банке Србије у складу са овим законом, председник Савета бираће се на период од пет година, а остали чланови Савета на четири, три, две и једну годину.

Ако члану Савета гувернера Народне банке Србије изабраном у складу са ставом 4. овог члана функција престане пре истека мандата, нови члан Савета бираће се на период до истека мандата члана коме је функција престала.

Члан 14.

Гувернер и вицегувернери Народне банке Србије изабрани у складу са Законом о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - др. закон, 44/2010 и 76/2012) своје функције утврђене овим законом наставиће да обављају до истека мандата на који су изабрани.

Члан 15.

Савет гувернера Народне банке Србије донеће Статут Народне банке Србије у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Народна банка Србије своје унутрашње опште акте ускладиће са овим законом у року од три месеца од дана ступања на снагу Статута Народне банке Србије.

Члан 16.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије садржан је у члану 95. став 3. и члану 97. тачка 6) Устава РС, којима је уређено да се о Народној банци Србије доноси закон, као и да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, монетарни, банкарски и девизни систем.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Законом о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - др. закон, 44/2010 и 76/2012) свеобухватно су и систематично уређени положај, циљеви, функције, органи и организација Народне банке Србије, као и однос Народне банке Србије према органима и организацијама Републике Србије, а учињен је и позитиван корак ка приближавању међународним институцијама и упоредноправној пракси централног банкарства. Ово се пре свега односи на образовање Управе за надзор над финансијским институцијама, тј. кроз јачање пруденцијалне и контролне функције Народне банке Србије над финансијским институцијама, а ради јачања финансијске стабилности.

Међутим, поједина решења прописана Законом о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 76/2012) изазвала су недоумице и довела у питање њихову усклађеност са Уговором о функционисању Европске уније, односно с правним тековинама Европске уније, а важно је њихово отклањање у поступку преговора Републике Србије са Европском унијом, Како се та решења тичу институционалне и персоналне независности централне банке - потребно је отклонити све недоумице у тумачењу овог закона, те се ради тога предлаже што хитније усвајање ових измена и допуна. У складу с тим, један од циљева доношења овог закона јесте даље приближавање одредбама Уговора о Европској унији и Уговора о функционисању Европске уније, а нарочито одредбама Статута Европског система централних банака и Европске централне банке - имајући у виду стратешко опредељење Републике Србије да приступи Европској унији.

Основни циљеви доношења овог закона јесу јачање положаја централне банке Републике Србије, пре свега свих аспеката њене независности и самосталности, затим прецизирање и унапређење њених функција (заштита права и интереса корисника финансијских услуга на начин како је прописано посебним законом, предвиђање консекутивног мандата чланова органа Народне банке Србије да би се обезбедио континуитет у њиховом раду, као и право функционера на судску заштиту у случају разрешења). На крају, предложене су и неке термилошке и правноредакцијске измене.

Образложење овог закона не садржи анализу његових ефеката имајући у виду обим предложених измена и допуна, као и то да евентуално усвајање предложених одредаба неће утицати на привредни систем, а посебно на трошкове привреде и односе између тржишних субјеката.

У припреми овог закона разматране су могућности да се уочени проблеми реше и без предлагања, односно доношења овог закона, али је ипак закључено да би једино изричите законске одредбе могле отклонити потешкоће у тумачењу и примени појединих постојећих законских решења.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. мења се члан 4. Закона о Народној банци Србије (Закон) да би се, као функција Народне банке Србије, предвидели послови заштите права и интереса корисника услуга које пружају банке, даваоци финансијског лизинга, друштва за осигурање и друштва за управљање добровољним пензијским фондовима, у складу са законом, чиме се функције Народне банке Србије употпуњују. Наиме, Законом о заштити корисника финансијских услуга ("Службени гласник РС", бр. 36/2011) утврђене су надлежности Народној банци Србије у поступку заштите корисника банкарских услуга и услуга финансијског лизинга, а Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима и Законом о осигурању утврђена је заштита корисника услуга тих институција и надлежност Народне банке Србије. Такође, овим чланом врши се термилошко и правноредакцијско усклађивање (тач. 6) и 9)).

Чланом 2. мења се члан 6. Закона тиме што се предвиђа да Народна банка Србије има статут, који се објављује у "Службеном гласнику РС". Овакво решење је предложено имајући у виду да Савет гувернера Народне банке Србије (Савет) доноси статут на предлог Извршног одбора Народне банке Србије (Извршни одбор), а да чланове тих органа бира Народна скупштина.

Чланом 3. извршена је правноредакцијска измена у члану 7. став 2. Закона.

Чланом 4, којим се мења члан 8. Закона, прецизирано је пословање Завода за израду новчаница и кованог новца - Топчидер, односно утврђено да се оно обавља у складу са законом и Статутом Народне банке Србије (Статут).

Чланом 5. мења се став 6. у члану 20. Закона тако што се прецизира да повезано лице, у смислу овог члана, има значење утврђено у закону којим се уређује спречавање сукоба интереса при вршењу јавних функција. Наиме, досадашња дефиниција била је прешироко постављена и недовољно прецизна, будући да је покривала "сва друга лица која се према другим околностима конкретне случаја могу сматрати повезаним", те је оцењено да би у пракси могла изазвати проблеме и представљати ризик за постизање услова за личну независност функционера.

Чл. 6. и 7. уносе се измене у чл. 21. и 22. Закона. Циљ предвиђених решења је постизање континуитета у раду Извршног одбора и Савета, тако што се предвиђа да се, у случају престанка функције пре истека мандата вицегувернера и члана Савета, нови вицегувернер, односно члан Савета бира на период до истека мандата вицегувернера, односно члана Савета коме је функција престала.

Чланом 8. допуњава се члан 26. Закона тако што се додаје став 2, којим се предвиђа да ако функционеру Народне банке Србије функција престане пре истека мандата на који је изабран - нови функционер биће изабран у року од 90 дана од дана престанка функције. Предложеним решењем утврђује се прецизан рок до када је потребно изабрати функционере којима је престала функција пре истека мандата, чиме се обезбеђује несметано функционисање и континуитет у раду органа Народне банке Србије.

Чланом 9. извршена је промена рока у члану 27. став 2. Закона тако што је предвиђено да функционеру који је поднео оставку функција престаје избором новог, а најкасније истеком 90 дана од дана подношења оставке (досадашњи рок био је шест месеци). Оцењено је да је нови рок примеренији, из разлога датих уз члан 8.

Чланом 10. мења се члан 28. Закона тако што се додаје став којим се прописује да функционер Народне банке Србије против одлуке о разрешењу има право жалбе Уставном суду, с тим да изјављена жалба искључује право на подношење уставне жалбе. Иако је Уставом РС право на правно средство загарантовано као једно од основних људских права (*"Свако има право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на праву заснованом интересу"* - члан 36. Устава РС), због правне сигурности, а имајући у виду и упоредноправну праксу, предлаже се да се ово питање уреди на изричит начин, како би се избегле све евентуалне недоумице у пракси.

Чланом 11. мења се одредба члана 73. став 3. Закона тако што се утврђује да гувернер доноси акте о прибављању и коришћењу имовине, као и о управљању и располагању имовином, осим о отуђењу непокретних ствари. Оцењено је да је целисходније да се ово предвиди као надлежност гувернера, пошто он руководи Народном банком Србије.

Чланом 12. предвиђено је да ће председник и чланови Савета, као и директор Управе за надзор над финансијским институцијама (Управа за надзор) бити изабрани у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона. Оцењено је да је овај рок примерен и нужан како би се обезбедило несметано функционисање органа Народне банке Србије.

Чланом 13. предвиђено је различито трајање мандата функционера Народне банке Србије одређених овим чланом, и то тако да се код првог избора чланова Савета, председник Савета бира на пет година, а остали чланови Савета на четири, три, две и једну годину (сваки наредни избор председника и чланова Савета биће на период од пет година); код првог избора директора Управе за надзор, директор Управе бира се на период од пет година (сваки наредни избор директора Управе биће на период од шест година); након истека мандата вицегувернера изабраних до дана ступања на снагу овог закона, код првог следећег избора један вицегувернер биће биран на период од четири године, други на три године а остали на две године (сваки наредни избор вицегувернера биће на период од шест година). Такође се предвиђа да ће се, у случају престанка функције члана Савета, односно вицегувернера пре истека мандата на који су изабрани, нови члан Савета, односно вицегувернер бирати на период до истека мандата ових функционера којима је функција престала. Оваквим решењем, којим је предвиђено консекутивно трајање мандата наведених функционера, обезбеђује се континуитет у раду органа Народне банке Србије и у будућем периоду.

Чланом 14. потврђује се континуитет мандата функционера изабраних до дана ступања на снагу овог закона.

Чланом 15. утврђује се рок за доношење Статута и усклађивање општих аката Народне банке Србије са одредбама овог закона.

Чланом 16. уређује се ступање на снагу овог закона.

IV. ПРОЦЕНА ИЗНОСА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребно додатна финансијска средства у буџету Републике Србије.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлаже се да се овај закон донесе по хитном поступку услед околности које нису могле унапред да се предвиде, ради испуњења међународних обавеза и усклађивања овог закона с прописима Европске уније.

VI. РАЗЛОЗИ ЗБОГ КОЈИ СЕ ПРЕДЛАЖЕ ДА ЗАКОН СТУПИ НА СНАГУ ПРЕ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА У "СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РС"

Одредбом члана 196. став 4. Устава РС прописано је да закони и други општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања и да могу да ступе на снагу раније само ако за то постоје нарочито оправдани разлози. Нарочито оправдани разлози због којих се предлаже да овај закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику РС" односе се на потребу да се пословање Народне банке Србије у најкраћем року усклади с међународно прихваћеним стандардима, као и да се што пре обезбеди избор и несметано функционисање органа Народне банке Србије.